

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

11. De Satisfactione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

De satisfactione.

CAPVT XI.

Tertia pars materiæ huius sacramenti, est satisfactio. Circa quam aliqua consideranda occurrunt.

Primum est, quid ipsa sit. Est autem satisfactio, ut in præsentem sumitur, offensæ præteritæ quoad pœnam re-compensatio. In cuius declaratione aduertendum est, cum culpa remittitur in sacramento Pœnitentiæ, non semper deleti tota pœnam. Sunt enim in mortali peccato duo, scilicet macula, & creatus pœnæ æternæ. Per sacramentum generaliter abstergitur macula: per gratiæ infusio nem etiam auferitur pœna, sed non semper tota; sed manet pœna temporalis in hoc mundo, aut in purgatorio soluenda. Et hoc determinatur in Concil. Trid. sess. 4. sub Iulio 3. c. 8. Hinc fit, ut post confessionem, & absolutionem, quibus culpa quoad maculam remittitur, sequatur satisfactio.

Secundò aduertendum est tria esse, per quæ potest fieri hæc recompensatio, ut oēs communiter tenent, ieiunia, orationes, eleemosynas. Per ieiunium, non solum oportet intelligere ciborum abstinenciam, sed etiã omnia opera pœnalia corporis, & disciplinas, corporis castigationes, peregrinationes, & alia huiusmodi. Per orationes etiã, non solum meditationes, sed preces vocales, sed etiam opera spiritualia intelligimus, & sacramentalium celebrationes, per prædicationes, lectiones, & alia huiusmodi. Per eleemosynas etiã intelligimus non tantum pœnitentiã largitiões, sed alia opera misericordiæ corporalia, ut visitare infirmos, incarceratos, consolari pupillos, & alia huiusmodi. His omnibus fit satisfactio Deo pro pœna debita peccatorum.

Tertiò aduertendū est, esse duplicem satisfactionem, alteram, quæ fit per opera imposita a Confessario pro satisfactione alteram, quæ fit per ea opera, quæ voluntariè quisque assumit sibi. Est autem duplex discriminem inter utramque satisfactionem.

Primum est, cæteris paribus, maioris efficiaciæ est illa, quæ a Confessario imponitur, quam quæ voluntariè assumitur. V. g. ieiunas semel pro imposita pœnitentiã, maior pœna, cæteris paribus, remittitur tibi, quàm si semel voluntariè ieiunas, quæ illa est ex satisfactione, quæ pars est sacramenti, & ratione sacramenti magis applicatur virtus Christi in hoc ieiunio in

posu

posito Dixi, cæteris paribus, quia tanto feruore & deuotione posses illud facere voluntariū, & tam tepidè imposiū, ut plus esset quæ deuotione maiori das, quàm quod ratione sacramenti.

Alterum discrimen est, satisfactio voluntaria, cum in peccato mortali fit, nihil prodest ad pœnam tunc, nec etiã quando homo cõsequitur gratiã: v. g. est in peccato mortali aliquis, & vult satisfacere pro pœnis, ad quas ex alijs peccatis remissis tenetur, verè per talia opera, nec tunc, nec post satisfaci: at verò per ea, quæ imposita sunt à Confessario, tunc, cum fiunt, non satisfacit: at verò, cum homo consequitur gratiam, illa præcedens satisfactio consequitur suum effectum, ut dicit bene Caiet. verb. satisfactio, quia erat pars sacramenti. Sacramentum autem; ut aliàs diximus, quandoq; post tempus aliquod consequitur effectum: ut fit in accedente sicte. Scotus putat quod satisfacit etiam tunc, licet sit in peccato; sed oppositum est probabilius cum communi sententia: solum enim satisfacit tunc quoad confessionem, ita quod non peccat denuò non implendo pœnitentiam, nec tenetur confessionē iterare, sed non quoad Deum. Qui ergo pœnitentiam impositam implet in mortali, non tenetur illam reiterare, quia satisfacit Confessario; sed Deo non satisfacit, nisi gratia accedente.

Quartò aduertendum est, quod pœnitenti debet, & tenetur Confessarius imponere pro peccatis pœnitentiam satisfactoriam, nisi in casu, quo pœnitens non posset acceptare, & adimplere, quale est tempus mortis vrgentis, vel cum pœnitens nō habet actuale iudiciū in articulo mortis, sed absoluitur ex præcedenti confessione, ut diximus. Cum vero moriens tempus habet, & possibilitatē acceptandi, imponi debet, ut, si forte vixerit, impleatur. Tenetur etiam pœnitens acceptare pœnitentiam, si iusta est à Confessario imposita, aliter non est absoluedus, ut diximus capite præcedenti. In imponenda autem pœnitentia Confessarius debet considerare grauitatem peccatorum, & ipsorum qualitatem, & personam pœnitentis. Grauitatem quidem, ut non leues pœnitentias, & pro arbitrio imponat, sed grauitatem peccatorum considerando, ut habetur in Concilio, loco allegato: qualitatem autē, ut pœnitentiã, quã fieri potest, peccatis contrariã sint: carnis peccatum, carnis maceratione castigetur: Auaritia, eleëmofynis: periuria, & blasphemia, diuinis laudibus, & maximè sacerotū frequentatione, pro omnib. peccatis. Personam quidem pœnitentis, ut consideretur quantum persona possit exequi, & quæ: nec

enim pauperibus eleemosynas, nec famulis peregrinationes, nec etiam quæ statui, aut viribus, aut dispositioni pœnitentis repugnent, imponere debet. Quamuis autem, quantum fieri potest, satisfactio iusta, & æqualis imponi debeat, tamen multis de causis Confessor potest diminuere pœnitentiam.

Primò, quando pœnitens accedit nimis contritus. Contritio enim grandis multum de pœna debita aufert.

Secundò, quando est tempus indulgentiæ, vel Iubilei aliqui, quod etiam remittit magnam partem pœnæ, & aliquando totam, adhuc tamen imponenda est aliqua pœnitentia propter consuetudinem.

Tertiò, quando pœnitens est ita imperfectus, vt timor, sibi, ipsum non acceptaturum pœnitentiam, vel si accipit, non impleturum,

Quartò, quando pœnitens impedimentum habet, vel quia senex, vel quia debilis, vel quia alijs modis non ita potest facile tantam implere pœnitentiam.

Quintò, quando alia via iuuantur pœnitentia, & satisfactio scilicet, imponendo illi omnia, quæ facturus est bona, & quæ passurus est patienter mala, loco pœnitentiæ. Est enim sciendum, quòd opera aliàs debita Deo, si imponantur à Confessario, vel si à pœnitente Deo in satisfactionem offerantur, valent ultra obligationem, cui etiam satisfaciunt. Vnde oprimo consilio, in forma absoluedi adiungitur illud, *Quicquid boni feceris & mali sustinueris, sit tibi in remissionem peccatorum, & in augmentum gratiæ, & premium vitæ æternæ.*

Imò quilibet benè faciet, si actus vitæ suæ bonos Deo offerat, in satisfactionem præcedentium peccatorum: tanta enim est Dei benignitas, vt opus vnum multis de causis debitum, etiam acceptet in remissionem peccatorum. Vnde posset Confessor pro pœnitentia imponere opera aliàs debita, vt quòd ieiunet tres dies Quadragesimæ, duos tamen tenebarur ieiunare aliàs pœnitens: nò tamen id semper est faciendù. Quando autem Confessarius absolute imponit pœnitentiam, intelligitur de opere aliàs indebito, vt cum dicit, ieiuna duos dies, non debet esse nisi dies, in quibus non est præceptum ieiunandi: vt si dicat pœnitenti, ieiuna tali hebdomada duos dies, si ex necessitate aliqua pœnitens non potuit, debet in alia implere, vt tenet Caiet verb. satisfactio. Idè etiam de tẽpore in alijs pœnitentijs dicendũ est. Aduertendum est verò, quod vnus Confessarius

non debet mutare pœnitentiã impositam ab altero sine causa: cum verò causa est, vel quando videt pœnitentem non impleuisse, & timet etiam non impleturum, vel videt pœnitenti non esse aptam, vel alia iusta de causa, potest eam commutare in aliam prout expedire melius iudicauerit, vel illam etiam minuere: nec opus est ad hoc, vt pœnitens repetat, pro quibus talem accepit pœnitentiã.

Aduerendum sextò, quòd potest vnus satisfacere pro altero: verbi gratia, in ieiunio sunt duo, vnum est meritum ieiunantis: si enim est in gratia, meretur per ieiunium. Alterum est satisfactio: nam vltra meritum, consequitur, qui ieiunat, remissionem pœnæ pro peccatis debitæ. Potest vnus pro altero ieiunare, vel alia bona opera facere, sed quòd est meriti, sibi, non alteri dare potest; quòd verò satisfactionis, alteri potest dari. Vnde vnus pro alio satisfact, dummodo tamen uterque sit in gratia. Potest ergo Confessarius imponere pœnitentiã pœnitenti, per se, vel per alium implendam, licet non debet facere absq; rationabili causa. Quòd si Confessor non id facit, non habet pœnitens facultatem, vt quòd à se implendum est impositum, per alterum impleat, nisi necessitas sit, vt propter infirmitatē, vel impossibilitatē aliquã: semper tamē est maioris efficaciz pœnitentia facta ab eodē, quia prodest ad meritum, & ad satisfactionem; facta verò ab alio, ad solam satisfactionem. Hoc tamen vnum aduerendum est, quòd pœnitentia imposita à Confessore, quamuis, vt diximus, magis prodest, quàm voluntariè assumpta, non tamen semper adhuc delet totam pœnam, sed partem aliquam, nisi tam grandis sit, vt totam auferat. Sed humana fragilitas non patitur tales pœnitentias. Ob id, meritò indulgentijs, & omnibus bonis operibus vitæ iuuamur, & adhuc in purgatorio soluenda post obitum ferimus.

De Absolutione.

CAPVT XII.

HActenus de materia tam remota, quàm propinqua Sacramenti huius loquuti sumus, sequitur, vt de eius forma non nihil dicamus. Est autem forma, *Ego te absoluo à peccatis tuis.* Nec omnia verba necessaria sunt huius formæ ad necessitatem sacramenti. Quamuis enim solùm Confessarius